

Franciszkańska

gazeta

numer 18 NARODZENIE PAŃSKIE 2013 r.

*Bożego Narodzenia
w myślach, pragnieniach, planach, spotkaniach,
w rodzinie, wśród przyjaciół, w naszej Ojczyźnie...
a przede wszystkim w sercu
oraz pełni pokoju i dobra na każdy dzień 2014 roku
życzą gdańscy franciszkanie*

WIELKIE ORGANY WRESZCIE ZAGRAŁY!

Po kilku latach ogromnego wysiłku związanego z renowacją prospektów i szaf organowych, a także z rekonstrukcją instrumentu, mogliśmy wreszcie usłyszeć dźwięk pierwszych dwunastu głosów wielkich organów z kościoła Świętej Trójcy.

Pierwsze informacje o organach z naszej świątyni pochodzą z 1568 roku. Miał je zbudować Balzer Stürmer z Malborka. W latach 1616-1618, najprawdopodobniej Merten Friese wybudował na emporze usytuowanej na wysokości lektorium na styku nawy i prezbiterium od południa kolejny, 37 - głosowy instrument zamknięty w manierystycznej szafie. Organy posiadały trzy manualy Hauptwerk, Brustwerk, Rückpositiv (z tzw. krótką oktawą CDEFGA-c") i Pedal (CDEFGA-d?), 1 Tremulant, 1 Herrpauke, 3 Cymbelsterne i 8 miechów klinowych.

Po niespełna stu latach, w roku 1703 organmistrz Tobias Lehmann dokonał gruntownej przebudowy instrumentu. Dobudowano wówczas na wschodniej ścianie południowej nawy kościoła, tuż obok empory z głównym instrumentem, balkon z nowym prospektem umieszczając tam część głosów pedałowych. Rozbudowane organy ostatecznie zostały zamknięte w trzech oddzielnych szafach mieszczących poszczególne sekcje głosów. Znaczący zapewniają, że trudno gdziekolwiek na świecie znaleźć podobną konstrukcję i podobne usytuowanie organów. W pierwszej połowie XVIII wieku instrument poddano kolejnym modernizacjom. Zmieniono wówczas dyspozycję przy wykorzystaniu starych piszczałek, dodając dwa nowe głosy i przebudowując kilka starych.

Pokój i Dobro!

KLASZTOR OO. FRANCISZKANÓW

ul. Świętej Trójcy 4
80-822 GDAŃSK

tel. 058/ 320 79 80

www.gdansk.franciszkanie.pl

www.franciszkanie.pl

Franciszkanie
(OFMConv.)

TYTUŁ Kościołów: Świętej Trójcy i Świętej Anny
TYTUŁ Klasztoru: Świętej Trójcy

**SERDECZNIE ZAPRASZAMY
DO WSPÓLNEJ MODLITWY:**

Msze Św. w niedziele i uroczystości

7.30, 9.00, 10.30, 12.00, 18.00

19.15 (akademicka od X do VI)

Msze Św. w dni powszednie

12.00, 18.00

**W każdą środę zapraszamy do wspólnej modlitwy
z Matką Bożą Miłosierdzia:**

15.00 wystawienie Najśw. Sakramentu, koronka
do Bożego Miłosierdzia, 17.30 Różaniec

18.00 Msza św. Nowennowa w intencjach poleconych
wcześniej w zakrystii, po Mszy św. modlitwy nowenne
do MB Miłosierdzia,

20.45 Komplet (modlitwa wieczorna Kościoła)

21.00 Apel Jasnogórski.

Grupy działające przy naszym środku duszpasterskim:

Franciszkański Zakon Świeckich (FZŚ)

odpowiedzialny o. Krzysztof Wojdyła

Spotkania odbywają się w drugą niedzielę miesiąca po Mszy Św.
o godz. 10.30 i we wszystkie poniedziałki na Mszy Św. o godz. 18.00

Rycerstwo Niepokalanej MI odpowiedzialny o. Kazimierz Brzozowski

Spotkania odbywają się w trzecią niedzielę miesiąca po Mszy Św.
o godz. 10.30 i pierwszą sobotę miesiąca na czuwaniu o godz. 18.00

Duszpasterstwo Akademickie odpowiedzialny o. Robert Zbierański

W niedzielę Eucharystia o godz. 19.15, ponadto w każdy piątek
o godz. 19.00 - katecheza i spotkanie w salce.

Żywy Różaniec odpowiedzialny o. Kazimierz Brzozowski

Spotkania odbywają się w pierwszą niedzielę miesiąca
po Mszy Św. o godz. 10.30

Grupa Charytatywna „Betania”

spotkania odbywają się we wtorek w salce w godz. 11.00-14.00

Wspólnota Rodzin „Źródło Życia” odpowiedzialny o. Tomasz Jank

Spotkania całej wspólnoty odbywają się w czwartą niedzielę miesiąca.

Wspólnota Nowej Ewangelizacji „Kana”

Spotkania odbywają się w każdy czwartek o godz. 19.00

Przyjmujemy na tzw. Msze św. gregoriańskie za zmarłych odprawiane
bez przerwy przez 30 dni. Intencje mszalne można zamawiać
przed i po każdej Mszy Św.

Konto na renowację Kościoła Św. Trójcy:

70 1240 1268 1111 0000 1542 5270

Gazeta Franciszkańska

Przygotowali:

o. Tomasz Jank
Izabela M. Wylęzek

Adres:

ul. Św. Trójcy 4, 80-822 Gdańsk

numer dostępny na stronie klasztoru:
www.gdansk.franciszkanie.pl

Wydawca:

Klasztor OO. Franciszkanów
Gdańsk

Druk:

Plus Print
tel. 58 309 93 51
www.plusprint.pl

Z KRONIKI

A.D. 2013

Od ukazania się nr 17 (Odpust Św. Trójcy 2013)

25 V – w kościele Świętej Trójcy (w wigilię Uroczystości Św. Trójcy) odbył się zorganizowany przez DMK koncert zespołu Inspirum połączony z ewangelizacją i adoracją Najświętszego Sakramentu.

26 V – kolejny odpust Św. Trójcy połączony z poczęstunkiem, kiermaszem i zabawą na dziedzińcu kościoła.

26 V – kolejna edycja koncertu dla Gdańszczan. Tym razem wystąpił utytułowany Gdański Chór Nauczycielski.

30 V – kolejny raz wspólnie z kapłanami i wiernymi z kościoła Św. Ap. Piotra i Pawła przeżyliśmy Boże Ciało na ulicach Starego Przedmieścia.

12 VI – w kościele Św. Trójcy odbyły się uroczystości pogrzebowe naszego współbrata, diakona o. Bogusława Kucy, który przed kilku laty pełnił tu w Gdańsku posługę zakrystianina.

27 VI – w prezbiterium grały dzieci ze Szkoły Muzycznej Jamacha z Gdańska i Islandii.

VII - z Drezna przywieziono pierwszą partię piszczałek do odbudowywanych wielkich organów w kościele Świętej Trójcy.

10 VIII – Patronowie piszczałek mogli zrobić sobie fotografię z „własną” piszczałką.

11 VIII - Słowo Boże na wszystkich Mszach Św. głosił w języku polskim o. Rajmund Ogutu z Kenii wychowanek naszych franciszkańskich misjonarzy.

14 VIII - w dużym kościele odbył się kolejny koncert z cyklu „Koncerty w zabytkach Gdańska”. Muzyka w Zabytkach Starego Gdańska to cykl koncertów w ramach Gdańskiego Lata Muzycznego w najpiękniejszych zabytkowych wnętrzach Starego Gdańska. Koncerty każdorazowo wzbogacone są słowem o historii historycznego wnętrza. W tym roku o zabytkach Św. Trójcy opowiadał wybitny znawca dziejów Gdańska prof. Jerzy Samp. Wystąpił zespół instrumentów dętych Amber Brass Quintett.

06-15 IX - odbyła się VIII już edycja Festiwalu Goldbergowskiego w naszym kościele.

28 IX - poświęcenie i inauguracja Rückpositivu – czyli pierwszej części odbudowywanych organów z kościoła Świętej Trójcy przy udziale Ministra Prowincjalnego naszej zakonnej prowincji o. Jana Maciejowskiego oraz wielu zaproszonych gości.

30 IX - decyzją o. Prowincjała o. Andrzej Artym zakończył swoją posługę duszpasterską przy naszym kościele i przeniósł się do klasztoru w Gnieźnie.

KLASZTORNEJ

01 X – posługę w naszym klasztorze i kościele rozpoczął o. Krzysztof Wojdyła przybyły z klasztoru w Ostródzie.

03 X – Transitus – pamiątka chwalebnej śmierci Św. Ojca Franciszka.

04 X – Uroczystość Św. Ojca Franciszka. Na Mszy Św. o godz. 12.00 po raz kolejny rozdaliśmy tzw. stypendia Św. Franciszka dla sześciu zdolnych, pochodzących z rodzin w potrzebie gimnazjalistów. Na stypendia zostały przeznaczone ofiary złożone w naszym kościele podczas jałmużny postnej w Wielki Czwartek oraz ze skarbonki przy figurze Św. Antoniego. Tego samego dnia Mszy Św. o godz. 18.00 tradycyjnie przewodniczyli oo. Dominikanie. Msze Św. odbyły się w Prezbiterium kościoła Świętej Trójcy przy ołtarzu Św. Franciszka.

06 X – kazania na wszystkich Mszach Św. głosił o. Paweł Blok posługujący od szeregu lat w Kazachstanie – misjonarz z naszej zakonnej prowincji.

16 XI - Uroczystość MB Miłosierdzia. Po Mszy Św. o godz. 18.00 oddaliśmy cześć Matce Pana śpiewając starożytny hymn maryjny Akatyst.

06 XII – kolejna edycja „Popiszczmy razem” dedykowana odbudowie wielkich organów z kościoła Świętej Trójcy z dziećmi z gdańskich szkół i przedszkoli przygotowana przez Stowarzyszenie „Dziedzinec”, gdańskich franciszkanów i studentów z duszpasterstwa akademickiego „San Damiano”. W spotkaniu wzięli udział: Św. Mikołaj, Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz i prowincjał franciszkanów o. Jan Maciejowski.

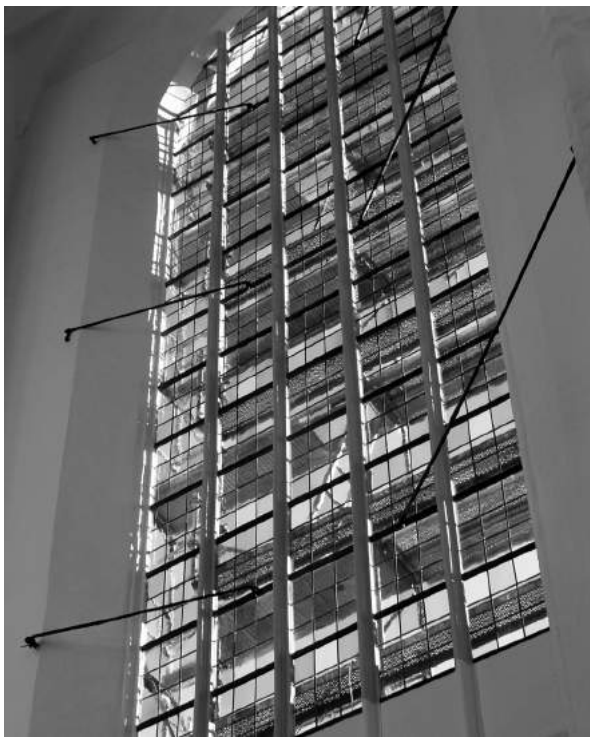
POPISZCZMY RAZEM 2013

RENOWACJE 2013

fragment okna przed konserwacją

Dzięki dotacji pozyskanej z MKiDN w ramach programu operacyjnego – „Dziedzictwo Kulturowe – Ochrona Zabytków” przeprowadziliśmy w tym roku remont kolejnego okna (wszystkich okien, łącznie z kaplicą św. Anny i Prezbiterium jest 36!). (Z pomocy MKiDN w pracach przy zabytkach korzystają też inne nasze klasztory m.in. w Gnieźnie i w Wilnie – przy konserwacji barokowego malarstwa ściennego). Także w tym roku dzięki dotacji z Gminy Miasta Gdańska udało się przeprowadzić rekonstrukcję malatur tzw. stopy głównej szafy organowej (70% poniesionych kosztów). Za pomoc w realizacji tych zadań dziękujemy również Franciszkańskiej Prowincji Św. M. Kolbego oraz Wiernym i Przyjaciółom kościoła i klasztoru Świętej Trójcy.

okno po konserwacji

DRODZY PRZYJACIELE KOŚCIOŁA ŚW. TRÓJCY!

Rok 2013 był dla kościoła Świętej Trójcy łaskawym. Dziękujemy za to BOGU i LUDZIOM DOBREJ WOLI! Udało się nam doprowadzić do końca (trwającą od 2008 r.) renowację i rekonstrukcję (odbudowę) szaf i prospektów wielkich manierystyczno-barokowych organów oraz zbudować pierwszą część instrumentu - tzw. Rückpositiv. Udało się również wyremontować kolejne, jedenaste okno (wszystkich okien - łącznie z prezbiterium i kaplicą św. Anny - jest aż 36 - niektóre w naprawę fatalnym stanie). Udało się odnowić Krzyż i kruchtę zachodnią przy kaplicy św. Anny. Zlikwidowaliśmy zapadlisko przy wejściu i pod chórem kaplicy. Udało się usunąć rozpadające się betony we wjeździe na dziedziniec i ułożyć tam historyczne, granitowe płyty balastowe. Przy tabernakulum w dużym kościele zawiesiliśmy wielką mosiężną lampę wieczną. Przeprowadziliśmy też liczne mniejsze prace remontowe i zabezpieczające. Przygotowaliśmy też projekty pod kolejne niezbędne inwestycje. W dużej mierze udało się przeprowadzić te prace dzięki dotacjom pozyskanym z Gminy Miasta Gdańsk (85 tys. zł na rekonstrukcję malatur tzw. stopy głównej szafy organowej - 70% tegorocznej inwestycji) i z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (200 tys. zł na remont okna). Ogromną jednak część środków na wspomniane prace udało się zgromadzić dzięki WASZEJ życzliwości i trosce. Bez tego wkładu własnego prace te byłyby niewykonalne! Wystarczy wspomnieć, że budowa instrumentu organowego nie jest dotowana ze środków publicznych!

W roku 2014, kiedy będziemy obchodzili 500-lecie zakończenia budowy kościoła Św. Trójcy planujemy remont kolejnych dwóch okien (koszt ok. 320 tys. zł), dalsze prace nad kolejną częścią organów (w ciągu dwóch lat chcemy przebudować prospekt pedałow i odbudować osiem głosów pedałow - ok. 600 tys. zł). Chcemy przeprowadzić remont dwóch wałujących się grobowców w nawie południowej (dziś podpartych belkami; koszt ok. 200 tys.). Przede wszystkim jednak musimy wreszcie przebudować wejście główne do naszej świątyni, co wiąże się z przebudową sypiących się schodów oraz częściowym obniżeniem poziomu kostki na dziedzińcu. Chcemy też odbudować wewnętrzny tzw. wiatrołap i zbudować wjazd dla niepełnosprawnych i dla wózków dziecięcych (koszt tych inwestycji to ok. 200 tys. zł.). Można powiedzieć, że to bardzo śmiałe zamierzenia. Wierzymy jednak głęboko w Bożą Opatrzność objawiającą się w otwartości LUDZKICH SERC. Nadzieja jest zbudowana na tym, co udało się nam wspólnie dotąd osiągnąć. Wielu pamięta, jak smutny obraz przedstawiał nasz kościół jeszcze kilka lat temu, a dziś jest dumą nas wszystkich i naszego miasta. Wierzymy, że piękno naszej świątyni będzie kształtowało PIĘKNO LUDZKICH SERC wszystkich przychodzących na nabożeństwa, na cichą osobistą modlitwę (kościół są otwarte cały dzień), na koncerty, spotkania, do szopek (ponad 20 tys. odwiedzających w okresie Bożego Narodzenia), a także turystów tak licznie odwiedzających Gdańsk.

o.Tomasz Jank rektor kościoła Świętej Trójcy

Raz jeszcze dziękujemy WSZYSTKIM, którzy troszczą się razem z nami o dziedzictwo ludzkiego ducha, historii i kultury, jakim jest zespół franciszkańskich zabytków Świętej Trójcy w Gdańsku.

Klasztor OO. Franciszkanów, ul. Św. Trójcy 4, 80-822 Gdańsk

-konto na rzecz renowacji i remontów kościoła Św. Trójcy: 10 1240 1268 1111 0000 1542 5283

-konto na rzecz odbudowy wielkich manierystyczno-barokowych organów z kościoła Św. Trójcy: 06 1240 1268 1111 0010 1470 9558

-konto na rzecz utrzymania kościoła i klasztoru: 54 1240 1268 1111 0000 1542 5267

kaplice grobowe Offenbergow i Herdersów oczekujące na konieczną renowację

Śp. O. Dk. Bogusław Marek Kuca (1955-2013)

**Posługiwał w gdańskim klasztorze i kościele Świętej Trójcy
w latach 2005-2007**

Odk. Bogusław Marek Kuca urodził się 6 kwietnia 1955 roku w miejscowości Maków k/ Miechowa. Miał pięcioro rodzeństwa: dwie siostry oraz trzech braci. Ukończył Szkołę podstawową w Busku – Zdroju, a następnie liceum ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Kielcach.

Po zdaniu matury, w latach 1975-1977 odbywał zasadniczą służbę wojskową w Stargardzie Szczecińskim, potem rozpoczął studium nauczycielskie i studia pedagogiczne o specjalności geografia, które ukończył 28 czerwca 1984 roku z tytułem magistra. W latach 1984-1987 przebywał w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi i ukończył tam trzy lata studiów. Pracował w wielu szkołach podstawowych jako nauczyciel geografii, a od roku 1991 prowadził własną kwiaciarnię w Jędrzejowie.

Pragnienie służenia Bogu w Zakonie rodziło się w nim powoli. Momentem przełomowym było poznanie Franciszkanów posługujących w Nowym Korczynie. Śmierć Mamy, którą się opiekował, odczytał jako znak Opatrzności i już w tydzień po jej pogrzebie napisał podanie z prośbą o przyjęcie do krakowskiej prowincji Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych. 12 września 1992 roku przybył do Kalwarii Pałacowskiej, 26 września kanonicznie rozpoczął nowicjat, a 27 września 1993 roku złożył pierwszą profesję zakonną. W czasie trwania nowicjatu napisał prośbę o przeniesienie do prowincji Gdańskiej. Została ona rozpatrzona pozytywnie i formację seminaryjną br. Bogusław rozpoczął w Łodzi – Łagiewnikach. We wspólnocie kleryckiej górował wiekiem i doświadczeniem, jak sam pisał, czas formacji seminaryjnej był dla niego okazją do wzrastania w cierpliwości. 30 maja 1998 roku przyjął święcenia kapłańskie w stopniu diakona w Łodzi – Łagiewnikach, a 9 marca 1999 roku na ATK obronił pracę magisterską pt. „Obowiązki wynikające z profesji zakonnej dla osób konsekrowanych w prawodawstwie Jana Pawła II”.

Decyzją Definitorium Prowincji dnia 2 maja 1999 roku br. Bogusław został skierowany na praktykę duszpasterską przed dopuszczeniem do przyjęcia święceń. Czas spędzony w Gdańsku zaowocował refleksją, którą sam określił słowami: pragnę być mnichem w Zakonie Ojców Trynitarzy, gdzie można uprawiać pola i żyć w samotności, co odpowiada mojemu powołaniu. 1 września 1999 roku, decyzją władz Generalnych Zakonu Trynitarzy został przyjęty do klasztoru w Budziskach na okres próbny. Po roku czasu przeniósł się do Niemczech, aby tam rozeznawać powołanie do wspólnoty Trynitarzy. Boże plany wobec br. Bogusława okazały się odmienne. Po okresie próby otrzymał decyzję odmowną, ale nie zaprzestał poszukiwań. „Chociaż pozamykały się dla mnie bramy zakonne, to jednak potrzeba serca by trwać przy Bogu ponagla mnie każdego dnia”. Ponaglony tym wewnętrznym natchnieniem podjął pracę w diecezji Trier w Niemczech, ale i tam nie został przyjęty. Za namową biskupa diecezjalnego, po roku przemyśleń, 7 sierpnia 2004 roku zwrócił się z pisemną prośbą o ponowne przyjęcie do Zakonu, w którym złożył śluby wieczyste. „Moje obecne pragnienie powrotu na drogę życia zakonnego jest wynikiem przemiany duchowej, która się w moim sumieniu dokonała poprzez łaskę nawrócenia, którą mnie Bóg obdarzył”. W październiku 2004 roku przybył do klasztoru w Dobrej, następnie trafił do Gdańska (1 lipca 2005) i ostatecznie do Hamburga (1 stycznia 2008). Głównym rysem jego posługi stała się służba w zakrystii oraz dbałość o klasztor. Jak pisał do przełożonego – moim osobistym pragnieniem jest pozostać i pracować w Zakonie aż do śmierci

i uświęcać się na drodze życia zakonnego w takiej posłudze i pracy, która odpowiada Jego świętej Woli. Od roku 2011 zmagał się z nowotworem, który zaatakował jego trzustkę. Wbrew opiniom lekarzy, którzy nie dawali wielkich nadziei, nie poddał się chorobie. Zawierzył całkowicie Maryi, przekonany, że za Jej wstawiennictwem odzyska zdrowie. W tej intencji pragnął udać się do Lourdes, aby wyprosić cud uzdrowienia. To marzenie udało się zrealizować 25 maja 2013 roku, kiedy to wyruszył do Francji z pielgrzymką chorych, z której nie było mu już dane powrócić.

Zmarł w Lourdes w środę, 29 maja 2013 roku, w liturgiczne wspomnienie św. Urszuli Ledóchowskiej, w 59. roku życia, w 20 roku życia zakonnego.

Requiem pogrzebowe śp. O. dk. Bogusława Kucy miało miejsce w parafii pw. Św. Franciszka z Asyżu w Hamburgu, 7 czerwca 2013 roku. Stamtąd jego ciało zostało przewiezione do Gdańska i po uroczystej Mszy św. w środę, 12 czerwca 2013 roku o godzinie 12:00, zostało pochowane na cmentarzu Łostowickim.

br. Leszek Łuczkanin

WIELKIE ORGANY WRESZCIE ZAGRAŁY

cd. ze str. 1

Poszerzono zakres klawiatur. W 1757 roku gdański organmistrz Friedrich Rudolf Dalitz dodał dwa nowe głosy i zmienił intonację instrumentu. W takiej, barokowej formie organy przetrwały do pocz. XX w. W 1914 r. gdańska firma organmistrzowska Otto Heinrichsdorffa diametralnie zmieniła ich zawartość. Dyspozycję rozszerzono do 58 głosów, a trakturę gry zmieniono na pneumatyczną. Zmieniono również umiejscowienie poszczególnych sekcji oraz stołu gry. Praktycznie wymieniono instrument. Szczęśliwie, te daleko idące zmiany w stylistyce muzycznej nie spowodowały istotnych zmian w wyglądzie samego prospektu. Pewnym przeróbkom stolarskim uległa jedynie część elementów obudowy instrumentu.

Podczas drugiej wojny światowej w latach 1943-44, na podstawie wytycznych stworzonych przez zespół niemieckich

przed 1945 r.

rzeczoznawców oceniających wartość zabytków, prospekt został zdemontowany i ukryty na Żuławach. Po wojnie odnaleziono go i przywieziono do kościoła. Niestety z powodu zniszczeń wojennych (zburzone zostały dach i sklepienia prezbiterium) nie można było odzyskanych organów posadowić na pierwotnym miejscu. Stąd początkowo części szaf, prospektów i samego instrumentu były składowane w różnych przykościelnych magazynkach, aby ostatecznie trafić na poddasze kościoła. W 1960 r. odbudowano balkon z prospektem pedałowym z 1703 roku, za którym organmistrz Ryszard Plenikowski z Kartuz wybudował 24-głosowe organy pneumatyczne wykorzystując częściowo piszczałki i wiatrownice z 1914 roku. Wolnostojący stół gry połączony z wiatrownicą na balkonie został umieszczony na podwyższeniu pod organami. Już jednak w trakcie uroczystego poświęcenia organów, mimo dobrego ich brzmienia zwracano uwagę na brak dostępu do instrumentu, co uniemożliwiało jakiegokolwiek reperację.

Początek dwudziestego pierwszego wieku przyniósł dla kościoła Świętej Trójcy zasadnicze zmiany. W roku 2001 rozpoczęto zakrojoną na szeroką skalę renowację świątyni.

przed 1945 r.

Choć już w 1983 r. franciszkanie odbudowali zniszczone w czasie działań wojennych w 1945 r. sklepienia prezbiterium, jednakże dopiero teraz zdecydowano się na usunięcie ścianki dzielącej przestrzeń korpusu głównego i prezbiterium i przywrócono przejście pod lektorium. Działania te pozwoliły w sposób realny myśleć o odtworzeniu całości szaf i prospektów organowych wraz z instrumentem na pierwotnym miejscu. W roku 2003 wszystkie zachowane elementy prospektów i szaf organowych przetransportowano z poddasza do prezbiterium kościoła. Jednakże z powodu trwających remontów dachów wymagających olbrzymich nakładów, na większe prace przy organach trzeba było poczekać jeszcze kilka kolejnych lat. W tym czasie przystąpiono do inwentaryzacji zachowanych elementów.

Łatwo sobie wyobrazić, że po kilkudziesięciu latach zdemontowane części szaf i prospektów w wyniku ciągłego ich przemieszczania i nie zawsze najlepszych warunków przechowywania oraz częściowego rozgrabienia, prezentowały nie najlepszy stan zachowania. Niektóre z elementów, znajdowały się już w formie prawie całkowitego destruktu i mogły pełnić jedynie funkcję pogładową dla potrzeb późniejszych

rekonstrukcji. Po przeprowadzeniu wstępnej inwentaryzacji można było się doliczyć kilku tysięcy drobnych, mniejszych i stosunkowo dużych elementów. Wszystko to, po rozpoznaniu i żmudnej konserwacji należało połączyć w całość.

rekonstrukcji. Po przeprowadzeniu wstępnej inwentaryzacji można było się doliczyć kilku tysięcy drobnych, mniejszych i stosunkowo dużych elementów. Wszystko to, po rozpoznaniu i żmudnej konserwacji należało połączyć w całość.

Wszystkie zachowane elementy starannie oczyszczono, zdezynfekowano i pogrupowano w większe zespoły. Prace te wykonała firma konserwatorska Marii i Leszka Zakrzewskich. Następnie zespół studentów Uniwersytetu Gdańskiego z Koła Naukowego im. Willi Drosta pod opieką konserwatora Pani Marii Zakrzewskiej wykonał wstępną inwentaryzację pomiarowo-fotograficzną. Po nich zaś do tak przygotowanego materiału mogli przystąpić inwentaryzatorzy Pani Katarzyna Darecka oraz dr Aleksander Piwek. Owocem ich żmudnej pracy była pełna inwentaryzacja rysunkowa wraz z obmiarami oraz wizualizacją graficzną ukazującą stan zachowania obiektu. Na jej podstawie można było określić stan zachowania elementów szaf i prospektu organowego na około 65%.

Odbudowa prospektów, szaf i samego instrumentu wymagała etapowania zadań. Od samego początku założeniem było odtworzenie organów na dawnym miejscu oraz wykonanie pełnej konserwacji i renowacji zgodnie z technikami obowiązującymi w XVII w. z wykorzystaniem możliwie największej ilości zachowanych elementów. Dotyczyło to także odtworzenia empory organowej. To zaś wiązało się z koniecznością pozyskania belek dębowych o znacznych przekrojach (ok. 40 x 40 cm) i długościach (ok. 8 m). Poszukiwania odpowiedniego materiału odbywały się w kilku krajach. Ostatecznie odpowiedni budulec udało się znaleźć stosunkowo niedaleko, w Koronowie k. Bydgoszczy.

Etap pierwszy odbudowy organów przeprowadzony w roku 2008 dotyczył pełnej renowacji lektorium wraz z rekonstrukcją drewnianej klatki schodowej i balustrady od strony korpusu głównego kościoła, naprawy spękanych ścian i tynków w miejscu odtwarzanego zespołu organowego, rozbiórki i inwentaryzacji instrumentu umieszczonego na balkonie pedałowym odbudowanym w 1960 roku, konserwacji prospektu pedałowego i wreszcie rekonstrukcji potężnej, drewnianej empory umożliwiającej odtworzenie tzw. kukułczego gniazda, na którym miały zostać osadzone szafa główna i szafa tzw. Rückpositivu. W następnym roku przeprowadzono renowację zachowanych elementów, rekonstrukcję i posadowienie na emporze najmniejszego z trzech członów odbudowywanych organów, czyli szafy wspomnianego już Rückpositivu. Rok 2010 przyniósł odbudowę balustrady wraz z prawie całkowitą rekonstrukcją elementów obudowy „kukułczego gniazda”. W 2010 r. wykonano także montaż elementów balustrady przylegającej do pozytywu przedniego. W roku 2011 przystąpiono do prac przy szafie głównej, dokonując renowacji i rekonstrukcji brakujących elementów jej środkowej części.

2003 r.

2010 r.

Przygotowane w ten sposób elementy poddano wstępnemu montażowi, co z kolei pozwoliło na precyzyjny obmiar konieczny do odtworzenia tzw. stopy organowej. Było to o tyle istotne, że z najniższej części szafy głównej nie zachowały się w zasadzie żadne z elementów. Kolejny rok i kolejny etap prac pozwolił na rekonstrukcję podstawy szafy głównej. Została także przeprowadzona konserwacja wszystkich pozostałych zachowanych elementów dekoracji snycerskiej oraz malatur. Jesienią 2012 r. nastąpił spektakularny montaż wszystkich odrestaurowanych w latach 2011 i 2012 części wielkiego prospektu i jego szafy. W grudniu 2012 roku na posiedzeniu specjalnie zwołanej komisji konserwatorska podjęto decyzję o pełnej rekonstrukcji brakujących malatur na płycinach i elementach konstrukcyjnych stopy szafy organowej. Prace te zostały właśnie ukończone.

W trakcie prowadzonych robót przy głównym, wielkim prospekcie odnaleziono kolejne elementy szaf organowych m.in. dwie pary drzwi pochodzące z podstawy szafy głównej. Najważniejsze było odnalezienie i rozpoznanie dolnych części szafy pedałowej. Pozwoliło to na reinterpretację położenia prospektu pedałowego. Obecnie jest on posadowiony bezpośrednio na balustradzie. Na podstawie przeprowadzonych badań i pomiarów okazało się, że oryginalnie był on częścią szafy pedałowej usytuowanej w głębi balkonu, bliżej ściany. Odtworzenie pełnej szafy pedałowej będzie zadaniem kolejnego (ostatniego i ostatecznego) etapu prowadzącego do pełnej konserwacji i rekonstrukcji prospektów i szaf organowych w ich pierwotnym wyglądzie.

Do prac renowacyjnych szaf i prospektu organowego zaangażowano zespół doskonale przygotowanych snycerzy i konserwatorów gdańskiej firmy „DART” pod kierunkiem Pana Jacka Dyżewskiego, oraz zespół konserwatorów skupionych wokół Pani Jolanty Pabiś-Gagis. Część prac budowlanych i konserwatorskich wykonały firmy: „Ekoinbud” z Gdańska, „Plintus” Pani Wiesławy Glińskiej oraz „Prolithos” Marii i Leszka Zakrzewskich. Prace były oceniane zawsze bardzo wysoko. Warto w tym miejscu nadmienić, że firma „DART” za przeprowadzone prace restauratorskie przy prospekcie zdobyła główną nagrodę w plebiscycie na najciekawszy produkt Targów Konserwacje/Kościół 2010 w kategorii konserwacja roku, przyznawaną przez czasopismo „Ecclesia”.

Większość prac budowlanych, konserwatorskich i rekonstrukcyjnych związanych z projektem została sfinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gminę Miasta Gdańsk oraz Gdańską Prowincję Franciszkanów. W celu wspierania odbudowy organów zostało założone Stowarzyszenie Przyjaciół Kościoła Świętej Trójcy „Dziedziniec”. Projekt był i jest nadal wspierany przez wielu Przyjaciół, Patronów indywidualnych i instytucjonalnych z kraju i z zagranicy (Niemcy, Szwecja, Szwajcaria, Włochy, Anglia, USA i Kanada).

Odbudowa szaf organowych i prospektu została ściśle sprzężona z projektem zakładającym odtworzenie oryginalnego barokowego instrumentu, który ma odpowiadać stylistyce

manierystycznej i barokowej w formie i brzmieniu odzwierciedlającym przemiany na przestrzeni XVII i XVIII w. Koncepcję zgodną z tym założeniem opracował gdański organista i organolog dr hab. Andrzej Szadejko. W celu urzeczywistnienia tego niezwykle ambitnego projektu w roku 2011 przeprowadzony został Międzynarodowy Konkurs Organmistrzowski. Wpłynęło dziesięć zgłoszeń. Ostatecznie do konkursu dopuszczono sześć firm: po jednej z Polski i z Belgii, po dwie z Holandii i Niemiec. Na podstawie orzeczenia międzynarodowego jury, wyłoniono zwycięzcę: firmę Kristiana Wegscheidera z Drezna. To właśnie jego koncepcja okazała się najbliższa złożeniom opracowanym w dokumentach konkursowych. Do tej pory z tą właśnie firmą udało się nam odbudować Rückpositiv (12 głosów organowych).

Pierwsze piszczałki zabrzmiały uroczystie 28 września 2013 r.

Pozostała część instrumentu, tj. sekcja Hauptwerku, Brustwerku oraz obie sekcje pedałów będą realizowane sukcesywnie, w miarę pozyskiwania na ten cel kolejnych środków finansowych.

o. Tomasz Jank OFMConv.
rektor kościoła Świętej Trójcy w Gdańsku

Tekst przygotowany na podstawie artykułu: „Franciszkański kościół Świętej Trójcy w Gdańsku - Odbudowa prospektu organowego” zamieszczonego w „Renowacje i zabytki”, Nr 3/2013.

przed 1945 r.

Wśród 230 dotychczasowych Patronów piszczałek i Darczyńców

są między innymi:

abp **Tadeusz Gocłowski**,
Marek Biernacki Minister Sprawiedliwości z małżonką,
Paweł Adamowicz Prezydent Gdańska,
zastępca ambasadora Republiki Niemiec w Warszawie
Joachim Bleicker,
były prowincjał franciszkanów o. **Leon Rawalski**,
prof. **Andrzej Januszaitis** z małżonką,
parafie, firmy, chóry i szkoły
oraz indywidualni Darczyńcy z Polski, Niemiec, Szwecji, Szwajcarii, Anglii, Włoch, Kanady i USA. Niektórzy stali się patronami kilkakrotnie lub patronują całym zestawom piszczałek.

Wśród Patronów i Darczyńców są także:

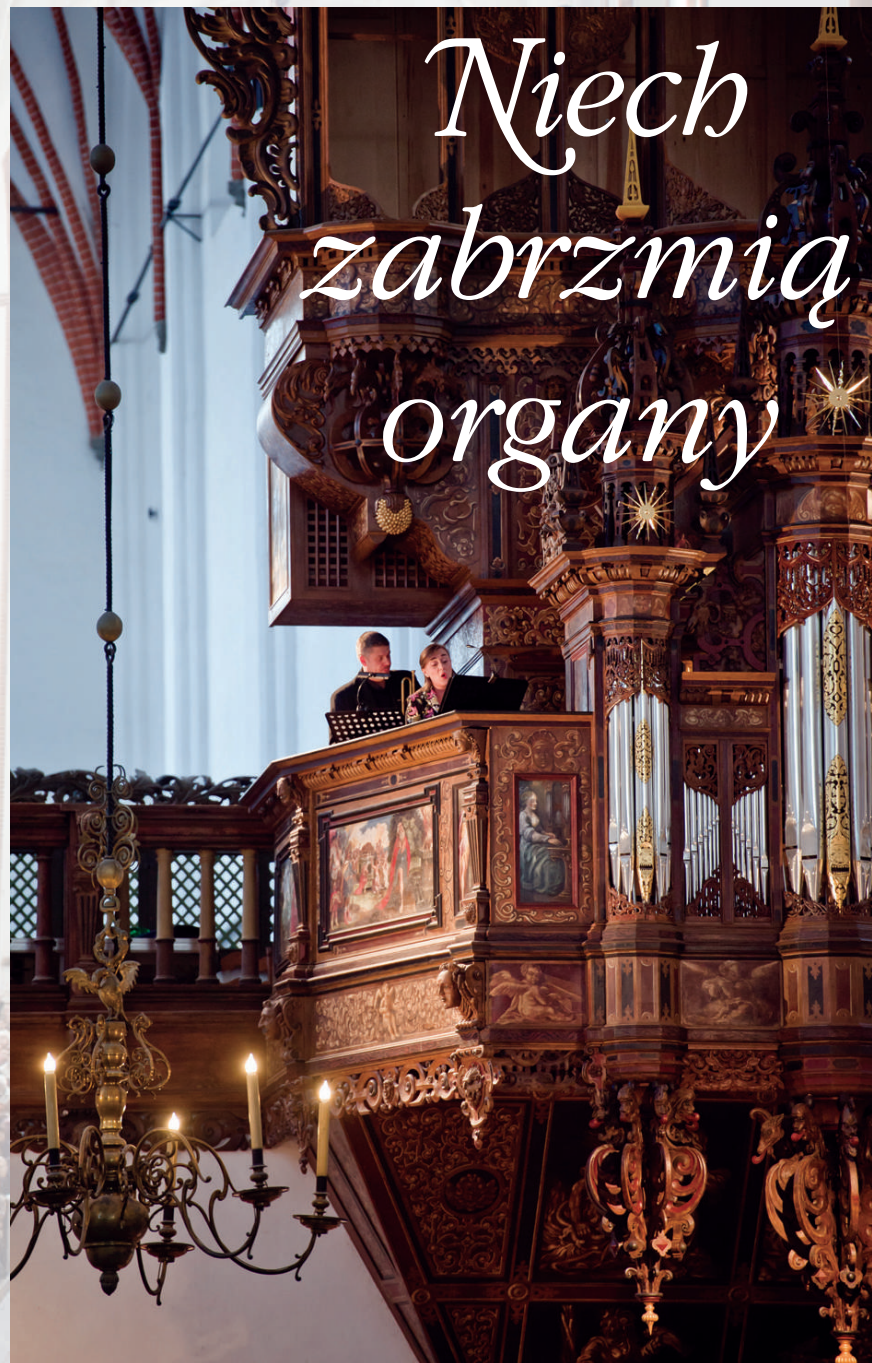
Gdański Chór Nauczycielski
Parafia ST. Franciscus z Hamburga
Polska Misja Katolicka ze Sztokholmu
Parafia katolicka z Uppsali
Parafia św. Michała Archanioła z Bridgeport z USA
Parafia św. Jana Kantego z Clifton z USA
Polska Korporacja Finansowa „Skarbiec”
Parafia katolicka z Kirchgemeinde ze Szwajcarii
Parafia katolicka z Oberwil ze Szwajcarii
Spółdzielnia Przewodników Gdańskich
Akademicki Chór Uniwersytetu Gdańskiego
Saur Neptun Gdańsk
Przedsiębiorstwo „Górski” z Kartuz
Gdańska Infrastruktura Wodno-Kanalizacyjna (GIWK)
Dom Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Marii Kolbego w Gdańsku
Akademicki Chór Politechniki Gdańskiej
Z.U.P.H. „Tejas” z Karczewa
Szkoła Podstawowa „Lokomotywa” z Sopotu
Samorząd Uczniowski II LO im. Chrobrego w Sopocie

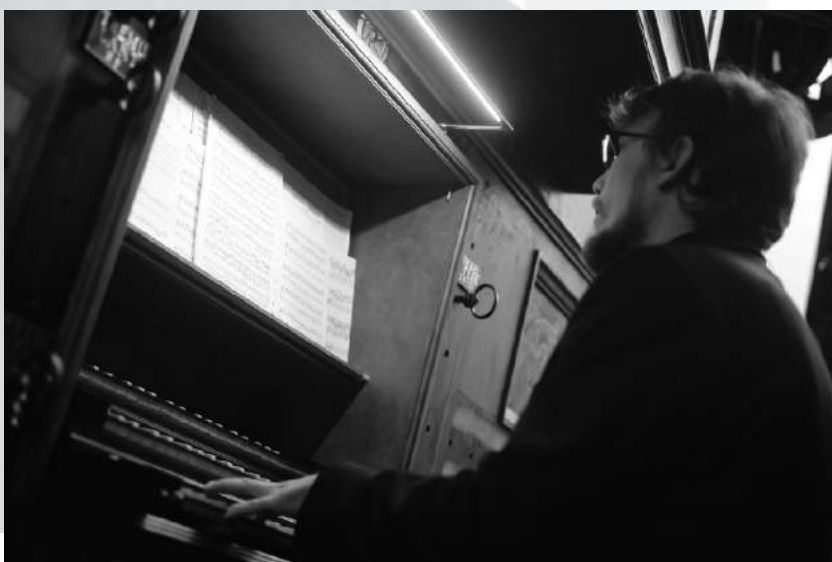
28 września 2013 A. D.
Inauguracja Rückpos
1 sekcja, 12 głosów, 700 pi

festywalu Wielkich Organów

szczęść i 30 000 możliwości barwowych !!!

Niech zabrzmia

Pod takim tytułem uroczystie zainaugurowaliśmy nowo odbudowaną sekcję wielkich organów barokowych w kościele Świętej Trójcy zwaną Rückpositivem. Uroczysty charakter wydarzenia podkreślała obecność szacownych gości - JE Arcybiskupa Seniora ks. Tadeusza Gocłowskiego, Ministra Sprawiedliwości RP - Marka Biernackiego, Prezydenta Miasta Gdańska - Pawła Adamowicza, Ministra pełnomocnego i stałego zastępcy ambasadora Niemiec w Polsce - Joachima Bleickera, Rektora Akademii Muzycznej w Gdańsku - prof. Macieja Sobczaka, Wojewódzkiego Pomorskiego Konserwatora Zabytków - Dariusza Chmielewskiego, Miejskiego Konserwatora Zabytków - Janusza Tarnackiego, Dyrektora Biura Prezydenta Miasta Gdańska d/s kultury - Anny Czekanowicz-Drażewskiej, Dyrektora Festiwalu Goldbergowskiego - Aliny Ratkowskiej, Prezesa GIWK - Jacka Skarbka, przedstawiciele urzędów konserwatorskich, przedstawiciele nadbałtyckich uczelni muzycznych oraz wielu innych dostojnych gości. Pośród nas byli także wykonawcy i budowniczo organów - organmistrz Kristian Wegscheider z Drezna ze swoimi współpracownikami (główny budowniczy), organmistrz Szymon Januszkiewicz ze swoimi współpracownikami (odpowiedzialni za zbudowanie miechów i ich konstrukcji nośnej), intonatorzy - Ryan Albashian i Michael Wetzl, którzy dniami i nocami od 12 sierpnia do 24 września pracowali nad tym, aby organy pięknie i dostojnie brzmiały. Przybyli także pracownicy firm konserwatorskich: Maria Zakrzewska, Jacek Dyżewski ze współpracownikami oraz Joanta Pabiś-Gagis, także ze współpracownikami, którzy zadbali o to, aby organy w swojej zewnętrznej oprawie wyglądały tak, jak prezentowały się bez mała 400 lat temu.

Gdańszczanie i miłośnicy organów we franciszkańskim kościele stawili się tłumnie. Ponad 1300 przybyłych słuchaczy ze skupieniem i podniosłą uwagą przez pełną godzinę wsłuchiwało się w słowa Ministra Prowincjalnego Braci Mniejszych Konwentualnych - o. Jana Maciejowskiego, JE Arcybiskupa Seniora ks. Tadeusza Gocłowskiego, Prezydenta Miasta Gdańska - Pawła Adamowicza oraz o. Tomasza Janka - rektora kościoła. Ze względu na obecność zagranicznych gości oraz pochodzenie głównego wykonawcy cała część oficjalna była tłumaczona na język niemiecki. Podkreślano wybitny charakter tego dzieła dla kultury nie tylko Gdańska i Pomorza, ale całej Polski i Europy.

Po części oficjalnej nastąpił długo oczekiwany moment - odezwały się pierwsze dźwięki organów. Zanim jednak to się stało - o. Jan Maciejowski poświęcił instrument, który od tej pory będzie brzmieć na Chwałę Bożą i ku pokrzepieniu ludzkich serc i umysłów.

Dr hab. Andrzej Szadejko - koordynator projektu rozpoczął koncert - prezentację walorów brzmieniowych instrumentu

organy!

Phantasią Primi Toni z Tabulatury Gdańskiej z 1591 roku, której autorstwo przypisywane jest Cajusowi Schmedtleinowi - organście kościoła Mariackiego. Nieprzypadkowo zabrzmiał ten utwór - to pierwsza znana gdańska kompozycja organowa. W programie koncertu znalazły się również utwory Bacha, Scarlattiego, Mohrheima, Haendla, Grauna i Vivianiego. Oprócz organów solo, słuchacze mieli okazję przekonać się jak współpracuje ten instrument z trąbką, głosem ludzkim, oraz orkiestrą smyczkową. Oprócz organisty wystąpili bowiem - Paweł Hulisz, Sylwia Olszyńska oraz Goldberg Baroque Ensemble. Organista przed rozpoczęciem każdego utworu informował jakie głosy organowe będą za chwilę brzmiały. Gdy już wszystkie głosy organowe zostały zaprezentowane, na zakończenie koncertu uruchomiono cymbelsterny - trzy wirujące gwiazdy połączone z mosiężnymi dzwoneczkami, które brzęczały do wtóru chorałowi - Jak pięknie błyszczy gwiazda poranna. Po koncercie na dziedzińcu kościoła przygotowano poczęstunek dla wszystkich przybyłych. Rozmowom i zachwytom nie było końca. Podkreślano piękno i pełnię brzmienia, różnorodność barw, zdumiewała intensywność tych skądinąd tylko 12 głosów, a jednocześnie ich ciepło, miękkość i śpiewność.

Cóż to jest ten nasz Rückpositiv?

Sekcja organów zwana z niemiecka Rückpositivem a po polsku pozytywem przednim, pozytywem plecowym, bądź pozytywem dolnym to w naszych organach zestaw 12 głosów złożonych z 699 piszczałek zamkniętych w najmniejszej z trzech szaf organowych, umieszczonej na balustradzie chóru organowego i uruchamianych z pomocą najniższej z trzech klawiatur. Cały instrument będzie posiadał 45 głosów, około 3000 piszczałek i oprócz tej - cztery inne sekcje. Jest to więc dopiero ok. 1/4 całego instrumentu. Mamy nadzieję, że to piękne brzmienie zachęci do intensywnego wsparcia wszystkich miłośników i wiernych, abyśmy mogli jak najszybciej zakończyć to piękne dzieło.

W sekcji Rückpositivu znalazły się następujące głosy:

PRINCIPAL 8 FUSZ
SALICINAL 8 FUSZ
HOLLFLÖT 8 FUSZ
QUINTADÖNA 8 FUSZ
OCTAVA 4 FUSZ
WALDFLÖT / 2 FUSZ
OCTAVA 2 FUSZ
SESQUIALTER 2 FACH
SEDECIMA 1 FUSZ
MIXTUR 5 FACH
TROMPET 8 FUSZ
HAUTBOIS 8 FUSZ

Ten zestaw głosów jest dokładną rekonstrukcją zachowanych siedemnastowiecznych i osiemnastowiecznych dyspozycji organowych, a zakres klawiatury - CDE-c" odpowiada dokładnie informacjom zachowanym w opisach instrumentu. Wysokość dźwięku ustalono na 465 Hz w temperaturze 17 stopni Celsjusza. Natomiast strój organowy to tzw. Bach-Kellner, w którym 7 kwint jest strojonych czysto, a 5 odpowiednio zmniejszonych, przez co każda z tonacji ma swoją specyficzną charakterystykę i wyrazowość.

Rückpositiv zaopatrzone jest jeszcze w inne interesujące urządzenia: w zwieńczeniach trzech wież możemy zobaczyć trzy złote ruchome gwiazdy, które są połączone z mechanizmem poruszającym zestawem dzwonków. Całe to urządzenie nazywa się Cymbelstern. Ponadto Rückpositiv zaopatrzone jest we własne tremolo - urządzenie, które moduluje dopływ powietrza do piszczałek, przez co wydobywający się z nich dźwięk nabiera łagodnej wibracji. Ciekawym elementem wyróżniającym nasz instrument jest tzw. transponująca o cały ton w dół klawiatura używana do akompaniamentu zespołom kameralnym i orkiestrom.

Cięgła rejestrowe wykonano z kutego metalu, klawiatury z hebanu i klonu białego, tabliczki rejestrowe z cienkich płytek sosnowych powleczonych naturalnie wyprawioną kozią skórą, na której wytłoczono złotem nazwy poszczególnych głosów.

Miech, jego konstrukcja nośna oraz dmuchawa zostały wybudowane nad wejściem na lektorium.

Wszystkie elementy organowe zostały zbudowane według wzorców historycznych z regionu Morza Bałtyckiego, każdy więc element organów ma swój konkretny historyczny odpowiednik.

Prace organmistrzowskie wykonali pracownicy firmy organmistrzowskiej p. Kristiana Wegscheidera z Drezna przy współudziale Zakładu Organmistrzowskiego p. Szymona Januskiewicza z Niedalina k/Koszalina. Plany techniczne wykonał Matthias Weisbach.

Wszystkie te elementy byłyby martwym urządzeniem, a nie żywym instrumentem muzycznym, gdyby nie cierpliwa i dokładna praca intonatorów, którzy nadali poszczególnym piszczałkom właściwą im barwę i wysokość dźwięku. Na szczególne podziękowania zasługują Ryan Albashian i Michael Wetzel, którzy nadali tym piszczałkom ostateczny kształt brzmieniowy. Efekt brzmieniowy ich pracy zapiera dech w piersiach.

Zakończył się kolejny etap odbudowy historycznych organów w kościele Świętej Trójcy. To tylko 1/4 całego instrumentu, ale mamy nadzieję, że dzięki pomocy ludzi dobrej woli, instytucji publicznych i sponsorów uda nam się w szybkim czasie zakończyć całość wszystkich prac.

dr hab. Andrzej Szadejko

Oj, działa się działa...

Koncerty dla Gdańszczan

2013

Już po raz kolejny Stowarzyszenie Przyjaciół Kościoła Świętej Trójcy „Dziedziniec” zorganizowało koncerty charytatywne na rzecz odbudowy wielkich organów barokowych w kościele Świętej Trójcy w Gdańsku. W tym roku w czterech koncertach wzięli udział artyści nie tylko z Gdańska: Chór Kameralny Akademii Muzycznej pod dyrekcją Błażeja Połoma, Gdański Chór Nauczycielski pod dyrekcją Teresy Pabjańczyk, Goldberg Baroque Ensemble pod dyrekcją Andrzeja Szadejko, Chór Chłopięco-Męski Pueri Cantores Olivenses od dyrekcją Jana Łukaszewskiego oraz soliści: Paweł Hulisz, Sylwia Olszyńska, Krzysztof Urbaniak, Teresa Piech, Anna Zawisza.

Koncerty mają na celu przybliżyć gdańszczanom, melomanom i miłośnikom sztuki wartość wielkiego projektu odbudowy unikatowego w skali Europy instrumentu. W trakcie koncertów dr hab. Andrzej Szadejko informował o poszczególnych elementach tego projektu oraz o postępach prac, a o. Tomasz Jank - rektor kościoła wręczał certyfikaty kolejnym patronom piszczałek.

Do tej pory koncerty miały charakter głównie chóralny. W trakcie wrześniowego koncertu uroczystie zainaugurowaliśmy nowo odbudowaną sekcję organów - Rückpositiv, którego brzmienie będzie nam towarzyszyć w kolejnych koncertach. Cieszymy się, że gdańszczanie tak licznie przybywają na nasze koncerty. W roku 2013 odwiedziło nas ok. 3000 melomanów. To wielki zaszczyt i zobowiązanie na przyszłość. Mamy nadzieję, że poziom artystyczny naszych koncertów będzie nam przysparzał wciąż nowych słuchaczy (wszak wnętrze kościelne może pomieścić jednorazowo grubo ponad 1000 osób), a liczba ta przełoży się na realne wsparcie projektu odbudowy organów. W kolejnych latach na koncertach będziemy prezentować nie tylko zespoły śpiewacze, ale również artystów grających na organach. Wśród zaproszonych gości pojawią się najślawniejsi organiści gdańscy, polscy i europejscy, członkowie Komitetu Honorowego projektu odbudowy organów: Pieter van Dijk, Jean-Claude Zehnder, Lorenzo Ghielmi, Andrea Marcon, Jon Laukvik, Martin Rost, Marek Toporowski, Bogusław Grabowski i wielu innych.

Chcielibyśmy gorąco podziękować wszystkim, którzy przyczyniają się do realizacji tych koncertów, a w szczególności wszystkim gdańskim mediom, które wspólnie nas wspierają !!! Dziękujemy !!!

dr hab. Andrzej Szadejko

**Zapraszamy na kolejne koncerty od kwietnia 2014.
Przyjdź! Włącz się w Projekt !!!**

VIII Festiwal Goldbergowski

Tegoroczną edycję Festiwalu Goldbergowskiego możemy zaliczyć do niezwykle udanych. Odbył się w dniach 6-15 września w kościele franciszkańskim Świętej Trójcy w Gdańsku. Urozmaicony repertuar i artyści ze światowej czołówki wykonawstwa muzyki dawnej gościli w dwa tegoroczne wrześniowe weekendy w Gdańsku obdarzając licznie zgromadzonych słuchaczy niezapomnianymi wrażeniami.

Ósma już edycja festiwalu pozwala uznać go za prawdziwą, na trwałe już wpisaną w muzyczną panoramę Gdańska, wizytówkę miasta. Przypomnijmy — jego nazwa nie jest przypadkowa. Może nie wszyscy zdają sobie sprawę z tego, co pomysłodawczyni i dyrektor festiwalu Alina Ratkowska uczyniła ideą przewodnią. Patronem przedsięwzięcia stał się Johann Gottlieb Goldberg (1727-1756), klawesynista i kompozytor, uczeń Johanna Sebastiana Bacha, a co najważniejsze urodzony w Gdańsku prawdopodobny pierwszy wykonawca „Wariacji Goldbergowskich”. Goldberg zachwyił swoją grą hrabiego Hermanna von Keyserlingka, wielkiego mecenasa sztuki i jako jedenastoletni chłopiec opuścił wraz z nim Gdańsk, aby już nigdy do niego nie powrócić. Choć nie mamy stuprocentowej pewności to należy jednak założyć, że Bach napisał „Wariacje Goldbergowskie” z myślą o Keyserlingku i jego bezsennych nocach, podczas których młody Goldberg grał na klawesynie i „wyciszał” swego protektora. Może zatem pierwsze wykonanie tego kunsztownego utworu, prezentującego najwyższy stopień zaawansowania techniki klawesynowej, odbyło się właśnie w takich okolicznościach. Warto o tym pamiętać, że XVIII-wieczny, bogaty w kulturę muzyczną Gdańsk, dał nam Johanna Gottlieba Goldberga, a co za tym idzie — stosując duży skrót myślowy — i poniekąd „Wariacje Goldbergowskie”. Stąd też i nazwę wzięł gdański festiwal.

Corocznie zatem ten utwór jest obecny pod różnymi postaciami na koncertach festiwalowych. Nieodłącznie „Wariacje Goldbergowskie” prezentowane są w swej oryginalnej, klawesynowej formie. W tym roku na wieczornym koncercie 7 września zagrał je Jörg Halubek, niemiecki klawesynista i organista, laureat pierwszej nagrody Międzynarodowego Konkursu Bachowskiego w Lipsku w 2004 roku. To była niezwykła interpretacja tego dzieła. Muszę przyznać, a słyszałam ich już wiele, że tak precyzyjnych, doskonałych technicznie, idealnych w formie i wyrazie „Wariacji” jeszcze nie słyszałam. Do tego pamiętnego sobotniego wieczoru! Można powiedzieć, że Jörg Halubek wcielił idealnie w swą grę słowa wypowiedziane niegdyś przez katalońskiego wiolonczelistę Pablo Casals: „Johann Sebastian Bach uczynił w muzyce pozaziemskim to, co przyjemne,

Muzyczny wrzesień w Gdańsku

a w tym, co zwykle, odnaleźć można pierwiastek boski”. Przed wieczorną klawesynową prezentacją „Wariacji Goldbergowskich” mogliśmy we fragmentach usłyszeć je z wieży gdańskiego ratusza. To tam znajduje się jeden z gdańskich carillonów zaopatrzonego w klawiaturę. Na tym charakterystycznym jedynie dla Gdańska instrumencie zagrała Monika Kaźmierczak, która swą muzyczną karierę z nim związała ucząc jednocześnie gry na carillonie w jedynej tego typu klasie w Polsce, która funkcjonuje w Akademii Muzycznej w Gdańsku. Inicjatorką jej powstania była z kolei jedyna w Polsce znawczyni tego instrumentu od strony teoretyczno-historycznej - muzykolog Danuta Popinigris. Tylko w Gdańsku możemy zatem usłyszeć tę kompozycję w wersji na carillon. Doznanie to niezwykle i wyjątkowe. Obok wybranych fragmentów z „Wariacji Goldbergowskich” wysłuchaliśmy innych utworów, w tym gdańskich mistrzów, m.in. polonezy Johanna Gottlieba Goldberga czy fantazję Paula Sieferta.

Kolejną prezentacją „Wariacji Goldbergowskich” była ich transkrypcja na dawne instrumenty o niskim rejestrze brzmienia: basso di violino, viola da gamba i violone. Uzupełniał je klawesyn. Bohaterami tego niezwykle interesującego koncertu, który odbył się 13 września, byli muzycy zespołu Musica Antiqua Latina z Rzymu. Przewodził im Giordano Antonelli, który swą grą na basso di violino wprost oczarowywał słuchaczy. A i pozostali nie szczędzili nam wrażeń: Andrea Lattarulo, Giancarlo de Frenza i Andrea Buccarella. Koncert nosił tytuł „Ciemna strona Wariacji Goldbergowskich”, który odnosił się do owych niskich w brzmieniu instrumentów. Nie brakowało wirtuozerii, polotu,

ciekawych splotów polifonicznych w wykonaniu „tercetu” smyczkowego. Sam pomysł przeniesienia faktury klawesynowej na te instrumenty okazał się bardzo interesujący i nietypowy w dotychczasowej „historii” aranżacji i transkrypcji tego utworu, których powstało i powstaje bardzo wiele. Na taki zestaw - po raz pierwszy! Sześć wariacji zabrzmiało jednak w oryginalnej formie - na klawesynie. Wydaje się, że było to podyktowane nierozzerwalnym ich związkiem z fakturą tego instrumentu. To, co najbardziej zapadło w pamięć - to zakończenie, czyli aria z początku zagrana przez same dawne „smyczki”. Było to rzeczywiście doznanie niezwykle.

Festiwal zainaugurował 6 września występ zespołu Weser Renaissance Bremen pod dyrekcją Manfreda Cordesa. Tytuł koncertu był adekwatny do zaprezentowanego repertuaru: „Ave maris Stella - renesansowe motety maryjne”. Ośmiu wybitnych wokalistów (m.in. kontratenor Franz Vitzhum) wydobyło z renesansowych motetów o tekstach maryjnych prawdziwą harmonię ludzkich głosów. Wyrównane brzmienie, ascetyczne bez zbędnych „udziwnień”, sprawiło, że muzyka Josquina Desprez, Clemensa non Papa, Cipriano de Rore, Constanza Festa, Tomsa de Victorii, Cristóbal Moralesa i Orlanda di Lasso brzmiała w akustyce kościoła Świętej Trójcy niezwykle przekonująco. Tego wieczoru muzycy przenieśli nas do prawdziwego muzycznego maryjnego sanktuarium.

Wieczór, na który wielu słuchaczy festiwalu wyczekiwało szczególnie, miał miejsce w niedzielę 8 września. „Gwiazdą” tego koncertu była Nuria Rial — zjawiskowa sopranistka rodem z Katalonii. Jej błyskotliwa kariera, którą naznaczyły wybitne interpretacje muzyki barokowej zaowocowały w 2009 roku nagrodą ECHO Klassik dla najlepszej śpiewaczki roku. Nurii Rial towarzyszył zespół Austrian Baroque Company pod przewodnictwem Michaela Omana (flet). W programie koncertu znalazły się przede wszystkim pieśni ze zbioru „Neun deutsche Arien” Georga Friderica Handla, który muzycy nagrali w 2008 roku i otrzymali za niego nagrodę Złotego Orfeusza. To bardzo intymny zbiór kompozytora, który nie ma nic wspólnego z jego wystawnymi i monumentalnymi operami i oratoriami. Jedyne takie w jego twórczości. Oprócz tego zabrzmiała wczesna kantata Handla, kantata Georga Philippa Telemanna oraz instrumentalne sonaty Antonio Vivaldiego, Giuseppe Sammartiniego i co ciekawe - pasticcio złożone z części sonat i koncertów Vivaldiego w opracowaniu Nicolasa Chedeville'a. Nie na próżno wyczekany wieczór - Nuria Rial zachwycała ekspresją i temperamentem swego głosu, a Michael Oman wprost olśnił słuchaczy grą na różnej wielkości barokowych fletach.

Można jednak powiedzieć, że to, co wprowadziło festiwalowych słuchaczy w największą ekstazę to występ Avi Avitala - obecnie „topowego” mandolinisty. Muzykowi z Izraela towarzyszył na klawesynie jego rodak — Shalev Ed-El.

Ten mały barokowy instrument w rękach Avitala brzmiał po prostu niewiarygodnie. Brawurowa, wirtuozowska gra i równie pełna temperamentu interpretacja utworów Scarlattiiego, Valentiniiego, Vivaldiego i Beethovena, który również napisał trzy sonatiny na mandolinę z towarzyszeniem instrumentu klawiszowego, oczarowała wszystkich. Avi Avital jest genialnym muzykiem, który za pomocą niepozornej mandoliny zniwala serca i umysły słuchaczy.

Finałem VIII edycji Festiwalu Goldbergowskiego był koncert „Muzyczne Dziedzictwo Miasta Gdańska” w wykonaniu Goldberg Baroque Ensemble, Goldberg Vocal Ensemble oraz solistów (Heike Heilemann, Ewa Zeuner, Virgil Hartinger, Marek Rzepka), których przygotował i dyrygował całością Andrzej Mikołaj Szadejko. Tego typu koncert stanowi stały punkt festiwalu i ma na celu prezentację i promocję bogatej spuścizny muzycznej Gdańska, która spoczywa w archiwach i bibliotekach. We współpracy z Biblioteką Gdańską Polskiej Akademii Nauk przygotowano tym razem pochodzące z jej zbiorów kantaty wielkanocne gdańskich kompozytorów z XVIII wieku: Johanna Daniela Pucklitzza, Johanna Balthasara Christiana Freislicha, Friedricha Christiana Mohrheima oraz Johanna Teodericha Roemhildta, który bezpośrednio nie był związany z Gdańskiem, ale jego utwory były w tym mieście wykonywane. Gdańska kolekcja zachowanych rękopisów muzycznych jest jedną z najbogatszych w Europie i obejmuje prawie 9000 utworów. Jest zatem z czego czerpać! A muzyka to godna prezentacji, pełna rozmachu i ciekawych brzmień. Choć pisana dla ozdoby protestanckiej liturgii kościołów dawnego Gdańska może z powodzeniem zabrzmieć wielkanocnie w wieczór wrześnieowy. Tegorocznej prezentacji towarzyszyło eksperymentalne rozstawienie muzyków. Część z nich znajdowała się w prezbiterium kościoła, a część na chórze muzycznym. Finał zatem był prawdziwym gdańskim muzycznym „alleluja”.

Festiwalowi towarzyszył panel naukowy, na którym referaty związane z kulturą muzyczną dawnego Gdańska zaprezentowali: Alina Ratkowska, Jerzy Michalak, Piotr Kociumbas oraz pisząca te słowa, która również miała zaszczyt głosić wstępy do wszystkich koncertów.

VIII Festiwal Goldbergowski odbył się dzięki finansowemu wsparciu ze środków Miasta Gdańska i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mecenasem festiwalu był Saur Neptun Gdańsk. Życzymy kolejnych edycji równie lub jeszcze bardziej udanych!

Alina Mądry
UAM Poznań

**Na kolejną edycję Festiwalu
zapraszamy za rok!**

KOLEĐOWANIE U FRANCISZKANÓW

Dom Pojednania i Spotkań
im. Św. Maksymiliana M. Kolbego

5 stycznia 2014 r. w niedzielę, zapraszamy na godz. 16.00
na kolędownie po polsku, ukraińsku i węgiersku
do Prezbiterium kościoła Świętej Trójcy
(Gdańsk, ul. Świętej Trójcy 4)

Kolędy 3 narodów z **Angeliką Korszyńską-Górny** (2Tm 2,3) jej Dziećmi i Przyjaciółmi.

Angelika Korszyńska - Górny jest Węgierką z Zakarpacia (dziś Ukraina), jest żoną Grzegorza Górny, mają pięcioro dzieci i mnóstwo przyjaciół. Angelika jest wokalistką zespołu 2Tm 2,3. Solowo wydała płytę pt. „Ognisty anioł” z własnymi kompozycjami i mistyczną poezją Juliusza Słowackiego.

Rekolekcje w Domu Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana

W październiku 2013 roku rozpoczął się cykl trzydniowych rekolekcji tematycznych organizowanych przez Wspólnotę Franciszkańską Domu Św. Maksymiliana. Rekolekcje rozpoczynają się każdorazowo w piątek o godz. 18.00 kolacją, a kończą w niedzielę około godziny 14.00 obiadem. Rekolekcje mają charakter zamknięty. Można jednak wybrać opcję z noclegiem lub bez. Szczegółowe opisy rekolekcji z znajdują się na stronie www.dmk.pl.

Zaplanowane są następujące edycje rekolekcji:

17-19 stycznia 2014: Rekolekcje dla wszystkich. Temat: **Błogosławieństwo i przekleństwo. Życie i śmierć są w mocy języka.** Prz 18,20-21. Prowadzi: o. Paweł Cebula OFMConv., Irena Neumueller

24-26 stycznia 2014: Rekolekcje dla małżeństw z Lectio Divina. Temat: **Tobiasz i Sara — droga do bliskości.** Prowadzi: o. Robert Zbierański OFMConv., Irena Neumueller

07-09 lutego 2014: Rekolekcje dla wszystkich. Temat: **Odzyskać miłość przez przebaczenie.** Prowadzi o. Piotr Pliszka OFMConv., o. Paweł Cebula OFMConv., Irena Neumueller

Koszt: Z noclegiem - 190 zł. Dopłata do pokoju jednoosobowego - 80 zł. Bez noclegu - 120 zł

Zgłoszenia: telefonicznie: (+48) 609 113 117; e-mail: biuro@dmk.pl

Prowadzący:

o. Piotr Pliszka: franciszkanin, Dyrektor Domu Pojednania i Spotkań. Przełożony braci ze Wspólnoty Domu Św. Maksymiliana. Rekolekcjonista. Kierownik duchowy. Z zamiłowania kucharz. Moderator Kręgu Domowego Kościoła. Odpowiedzialny za projekt „Wyspa Świętego Franciszka”, którego elementem jest Dom Maksymiliana.

Irena Neumueller: teolog, pedagog, doradca chrześcijański, trener rozwoju osobistego. Ukończyła studia doktoranckie na wydziale teologicznym UKSW w Warszawie. Ma wieloletnie doświadczenie pracy nauczyciela i wykładowcy. Jest pomysłodawczynią i autorką programu rozwoju kobiet Status Feminae oraz prezesem Fundacji Status Feminae. Jest też właścicielką firmy szkoleniowej InSpe INSPIRACJA I ROZWÓJ. Jej pasją od wielu lat jest towarzyszenie i wspieranie w rozwoju duchowym i osobistym drugiego człowieka.

o. dr Robert Zbierański: franciszkanin, pedagog, duszpasterz gdańskiej wspólnoty akademickiej San Damiano. Moderator Prowincjalny Ruchu Światło-Życie. Prowadzi zajęcia formacyjne dla franciszkanów. Pełni funkcję zastępcy dyrektora Domu Pojednania i Spotkań im. Św. M. Kolbego.

o. Paweł Cebula: franciszkanin, od listopada 2013 pracuje w Domu Pojednania i Spotkań, rekolekcjonista, kierownik duchowy. Wieloletni duszpasterz w klasztorach franciszkańskich na Węgrzech, Rumunii i w Stanach Zjednoczonych. Wieloletni korespondent KAI oraz sekcji węgierskiej Radia Watykańskiego.

Pierwsza płyta z brzmieniem organów jest już z nami!!!

Płyta jest muzycznym portretem unikatowego instrumentu z 1618 roku zrekonstruowanego we franciszkańskim kościele Świętej Trójcy w Gdańsku. Nagrane utwory obejmują repertuar siedemnasto- i osiemnastowiecznej muzyki, która w doskonały sposób koresponduje z estetyką barokowego brzmienia organów. Pośród nagranych kompozycji znajduje się też premierowa rejestracja koncertu organowego Carla Heinricha Grauna. Wykonawcami są grający na dawnych instrumentach, bądź ich kopiach - Goldberg Baroque Ensemble, Paweł Hulisz, Sylwia Olszyńska, Adam Pastuszka, Andrzej Szadejko.

Płyta może być Twoja! Wspomóż odbudowę wielkich organów. Piękne i oryginalne wydawnictwo dostępne jest tylko u Ojców Franciszkanów (do nabycia w zakrystii lub u rektora kościoła).

Płyta jest formą cegiełki wspierającej odbudowę organów (do nabycia za dobrowolną ofiarę).

1%

PRZEZNACZ 1% NA ODBUDOWĘ BAROKOWYCH ORGANÓW

Wystarczy w formularzu PIT wpisać nazwę stowarzyszenia - **Stowarzyszenie Przyjaciół Kościoła Świętej Trójcy „Dziedziniec”**, podać numer KRS - 0000276836 oraz kwotę, którą chcesz przekazać.

Zapraszamy do udziału w wielkim projekcie odbudowy historycznych organów Mertena Friese z 1618 r. w kościele OO. Franciszkanów p.w. Świętej Trójcy w Gdańsku

Każdy z nas może stać się Patronem Wielkich Organów. Swój wkład mogą w ten sposób uwiecznić osoby prywatne, rodziny, firmy, wspólnoty, parafie, grupy...

Szczegóły projektu znajdziemy w folderach wyłożonych w kościele Św. Trójcy w pobliżu odbudowujących się organów i na specjalnej stronie dotyczącej odbudowy organów www.organy.gda.pl

Kontakt:

rektor kościoła Św. Trójcy o. Tomasz Jank
tel. +48 606 231 933 tjank@franciszkanie.pl
koordynator projektu odbudowy instrumentu dr Andrzej Szadejko
tel. +48 698 199 330 szadejko@wp.pl

Odbudowa prospektu organowego pod honorowym patronatem Prezydenta Gdańska i Ministra Prowincjalnego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych Prowincji Świętego Maksymiliana M. Kolbego jest wspierana finansowo przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe” Priorytet 1 – Ochrona Zabytków, Gminę Miasta Gdańsk, Franciszkańską Prowincję Świętego Maksymiliana M. Kolbego oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Kościoła Świętej Trójcy „Dziedziniec”.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Franciszkanie
(OFMConv.)

dziedziniec
Stowarzyszenie Przyjaciół
Kościoła Św. Trójcy